

9

Fortbildning som stöder implementeringen av Ålands IKT-strategi

Roland Träskelin, Mia Skog & John Henriksson

Dagens program

12:00 Implementering av IKT-
strategi ur ett ledarskapsperspektiv.

13:00 Prioriteringar och modeller

14:30 Hur går vi vidare?

15:00 Avslutning

Vårterminen 2024

Information och datakunnighet

Ledare 31.1
Personal 1.2

Gemensam
distansträff

Stadiespecifika
distansträffar

2 filmer

Kommunikation och samarbete

Personal 26.3

Gemensam
distansträff

Stadiespecifika
distansträffar

2 filmer

SOMMARLOV

Höstterminen 2024

Skapa digitalt innehåll

Ledare
Personal

Gemensam
distansträff

Stadiespecifika
distansträffar

2 filmer

Säkerhet

Personal

Gemensam
distansträff

Stadiespecifika
distansträffar

2 filmer

Problemlösning

Ledare
Personal

Gemensam
distansträff

Stadiespecifika
distansträffar

2 filmer

Målsättning: Stöda implementeringen av IKT-strategi för digital kompetens inom utbildningssektorn på Åland 2023-2027.

Progression, struktur &
koppling till styrdokument

Personalens kompetens

Verktyg för ledning &
implementering

bit.ly/IKTaland

Materialet
hittas här

IKT-strategi

IKT-strategi för digital kompetens inom utbildningssektorn på Åland

2023 - 2027

Dnr: 2023/4387
Datum: 13.6.2023
PB 1060, AX-22111 Mariehamn
registrator@regeringen.ax
+358 18 25 000

Ansvarsfördelning

Ålands landskapsregering	Kommunen/huvudman	Utbildningssektorn/ rektor/förstadsdirektör	Lärare	Studenter (barn, unga, vuxna)
Vision, skolverksamhetsplan Tillser att stöd och resurser finns för landskaps skolor att följa och nå målen i strategin Digital kompetens inom utbildningssektorn 2023-2027.	Tillser att stöd och resurser finns för skolorna att följa och nå målen i strategin Digital kompetens inom utbildningssektorn 2023-2027.	Tar fram enhetsvisa- och/eller gemensamma visioner och IKT-planer. Stöder implementeringen av IKT-strategin.	Är bekanta med aktuella styrdokument. Planerar för hur de implementeras i undervisningen. Jobbar enligt Verksamhetsplanerna.	Är bekanta med verksamhetens styrdokument. Går in på användning av digitala verktyg, ex. Verksamhetsplanerna.
Stöd, IKT-teknik och -pedagogik	Tillser att tillräckligt stöd för personal och barn/elever/studenter finns.	Tillser att tillräckliga resurser finns som täcker personalens, eleverns och studentens behov av stöd både tekniskt och pedagogiskt.		

Läroplaner

Ålands landskapsregering

Utbildnings- och kulturavdelningen • www.laroplan.ax

Vision

Ledning

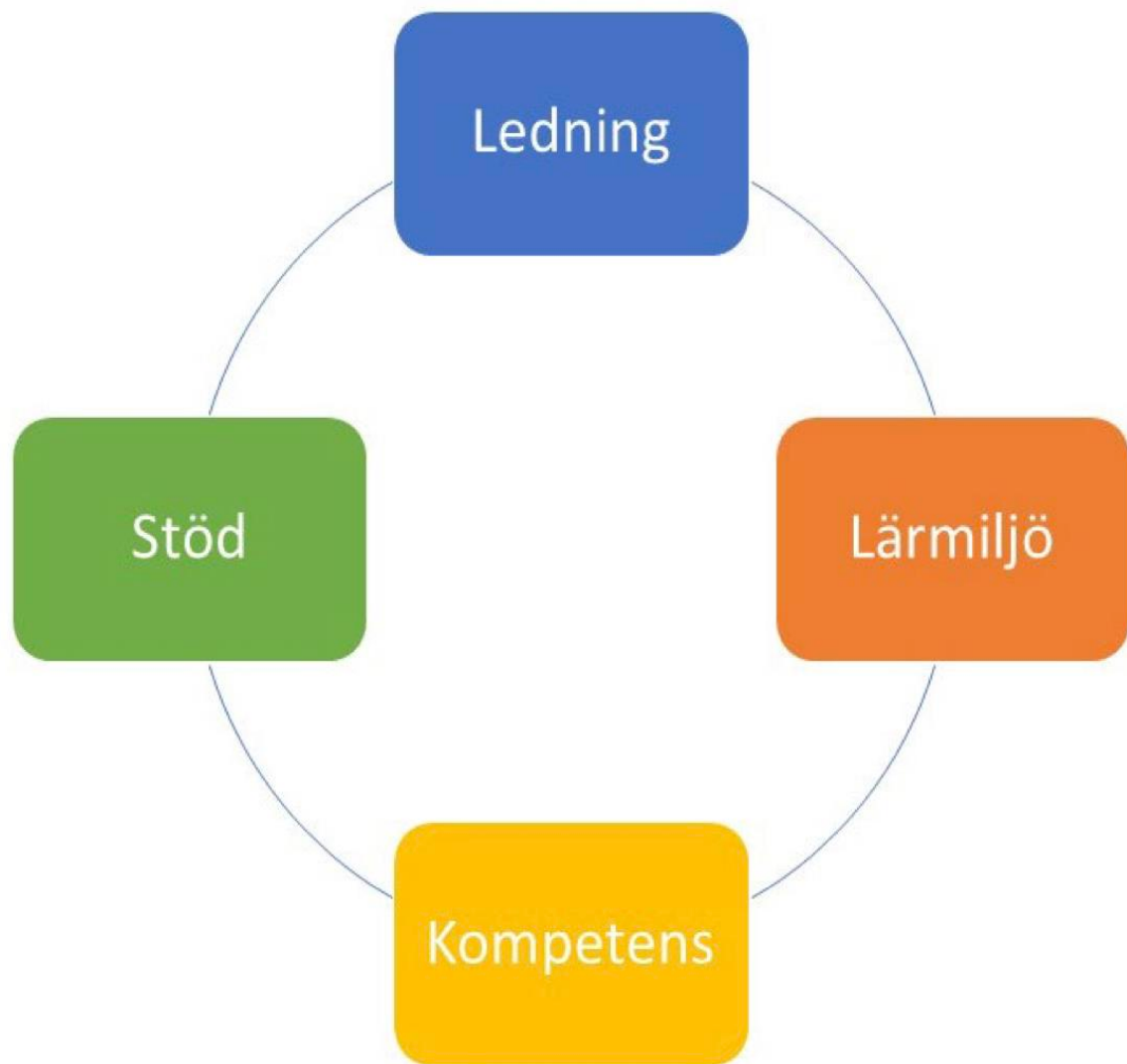
Kompetens

DigComp 2.2

DigComp Edu

Progression

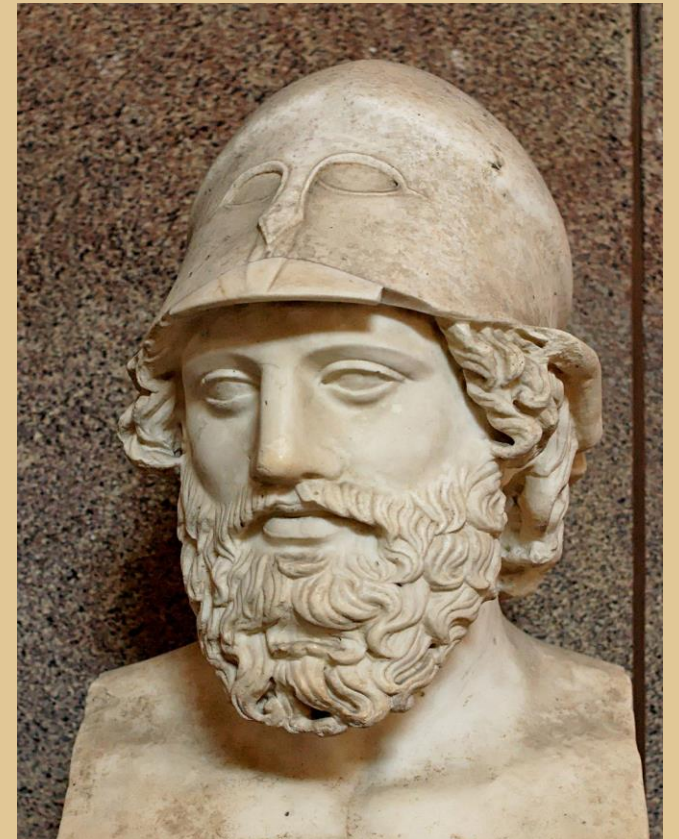
Kompetensområde 1 Information och datakunnsighet						
Kompetenser	Barnomsorg	Åk 1-3 Fritidsverksamheten	Åk 4-6	Åk 7-9	Gymnasium	Högskola
Bläddra söka, filtrera data, information och digitalt innehåll	Beskriver och övar sig i användning av en webbplats; kan börja prata om sökord.	Kan använda sig av sökfunktioner, webbplatser och adressfält; vet vad hyperlänkar är; kan göra	Kan använda nyckelord och taggar, förstår hur och varför information på nätet uppstår.	Kan kvalitativt förbättra sökresultat genom avancerade funktioner och inställningar; vet hur data lagras och hanteras och hur	Kan förfinas sökning av material i relevanta databaser samt på Webben. Kan utvärdera och använda sig av AI.	Kan söka material i olika typer av databaser och optimalt generera kommandon för textbaserad AI. Förfinas sökningarna. Kan utvärdera sökningarna. Kan utvärdera evidens och i i källmaterial. Kan utvärdera trovärdigheten i källor och text.
Bedöma data, information och digitalt innehåll						
Hantera data, information och digitalt innehåll	Beskriver sig med begrepp som data, information och digitalt innehåll. Kan hantera data, information och digitalt innehåll.	Vet hur man kan samla in och spara digitala data, över sig på att berätta om information hen hittat.	Kan spara och hitta material; kan hitta sparad material på ett sidensidigt sätt; kan	Kan skilja och visa på olika datalagringsmiljöer som är relevanta för att samla in data, ex på server, i molntjänster osv.; kan	Kan utvärdera insamlade data och information för att stödja beslutsfattande och problemlösning. Kan	Använder databaser, simuleringsprogram och analysprogram. Kan hantera programspecifik mjukvara relaterad till

”Visionen är att barn, ungdomar och vuxna på Åland, efter avslutad utbildning, ska ha en digital kompetens som möjliggör ett aktivt deltagande i samhället tack vare en motiverad och digitalt kompetent personal.”

STRATEGOS

- rötter i antikens Grekland – Strategos – militär ledare
 - ´stratos´ ≈ armé, en utspridd armé
 - ´agos´ ≈ ledare
- militärstrategi, utvecklades under II-världskriget
- utvecklades i sin moderna form i 1960-talets storföretag

Strategi

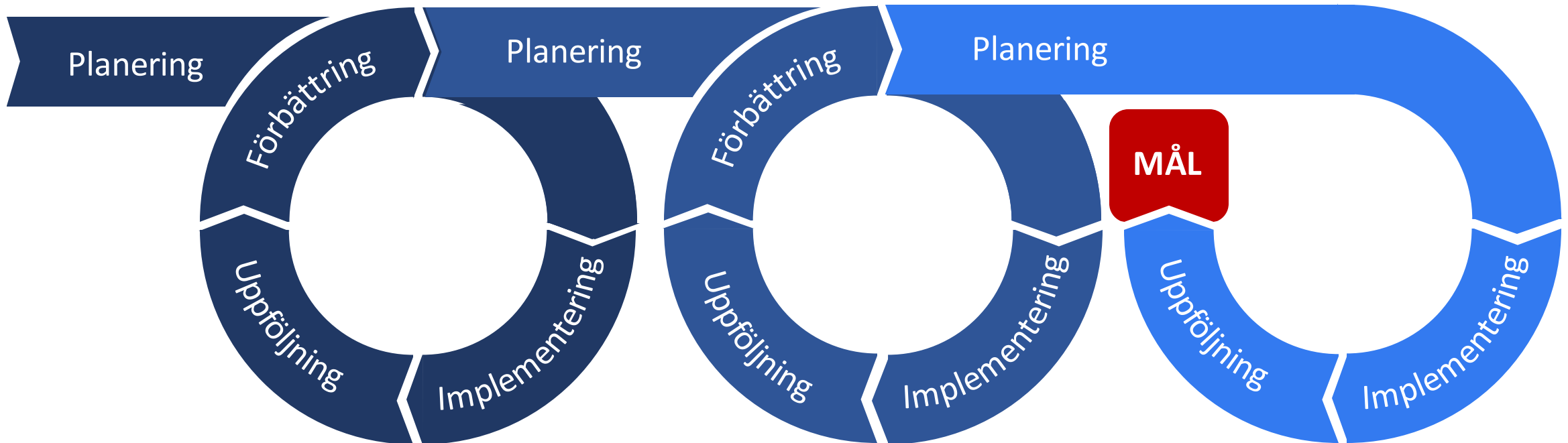
”Strategi är att fastställa en organisations långsiktiga mål och syften och att välja handlingsplaner och fördela resurser som krävs för att uppnå dessa mål.”

Alfred Chandlers, 1962

- Du fastställer långsiktiga mål och syften.
- Du bestämmer vad du behöver göra för att uppnå dessa mål.
- Du ser till att din skola/kommun har de resurser som krävs för detta.

Strategi

- PDCA- modellen: (P) Planering, (D) implementering, (C) uppföljning, (A) förbättring
- alla nivåer av en organisation bör vara involverade i hela processen

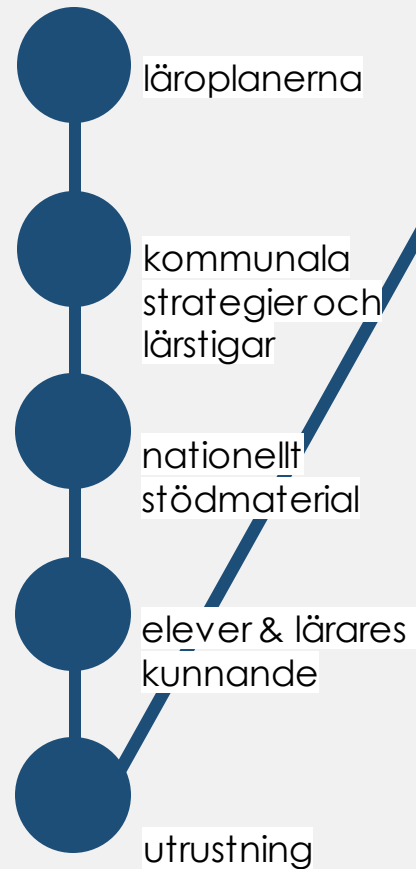

Revideringsprocess

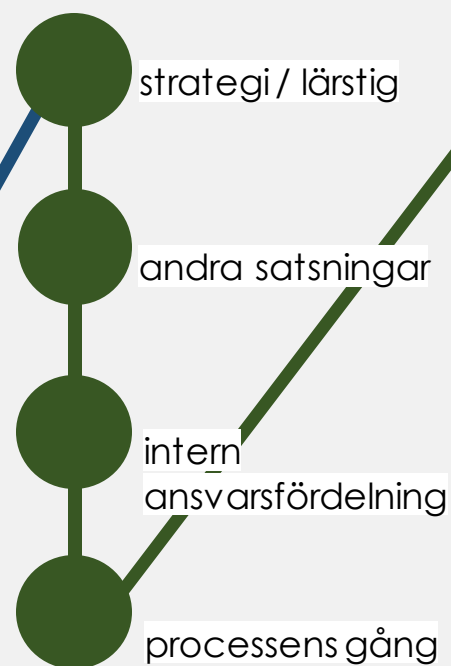
Kartläggning

Styrdokument/
faktorer som påverkar

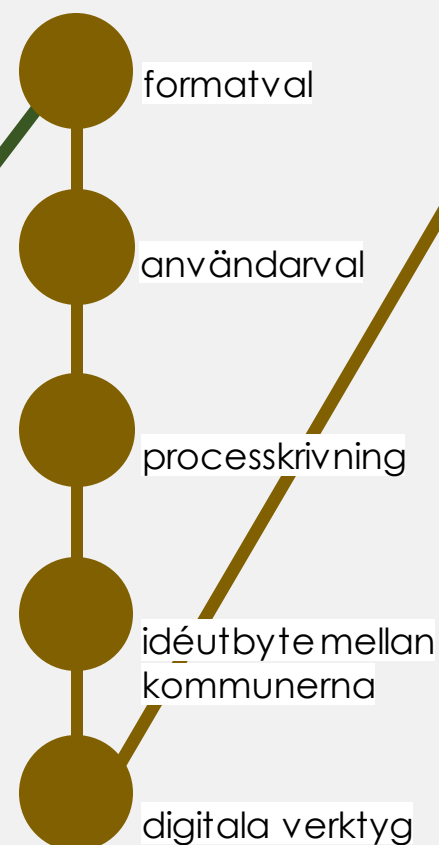
Prioriteringar

Revideringsval

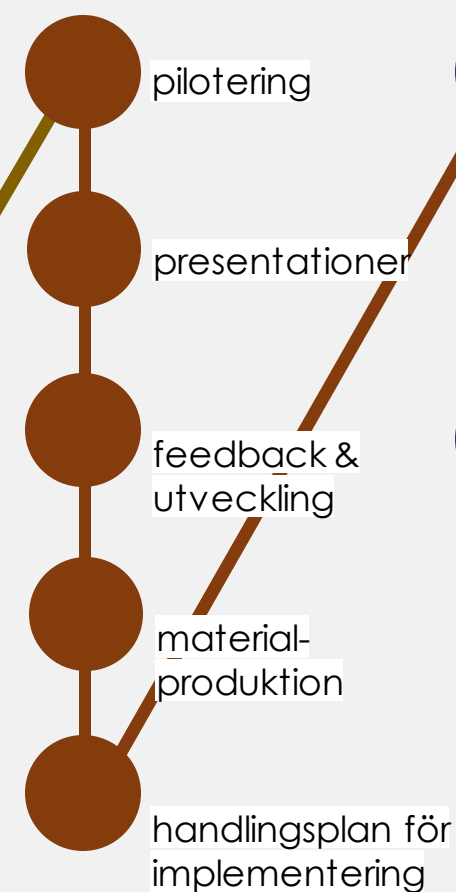
Processarbete

Skivarbetes inleds

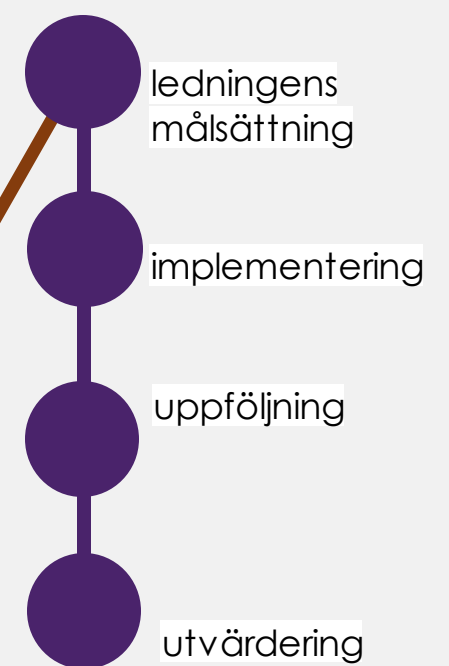
Processarbete II

Från utkast till leverans

Implementering

Produkten tas i bruk

Revideringsprocess

Kartläggning

Prioriteringar

Processarbete I

Processarbete II

Implementering

Nationella läroplanerna – vad är minimivån för olika ämnen/stadier?

- Grunderna för planen för småbarnspedagogik
- Grunderna för förskoleundervisningens läroplan
- Grunderna för läroplanen för grundläggande utbildning

Lokala läroplaner

- Kommunens lokala stadivisa läroplaner – Vad finns redan? Hur fungerar materialet?
- Kommunala strategier och befintliga digitala lärtigar – Vilka nuvarande kommande satsningar har kommunen? Finns det möjliga synergier?

Stödmaterial

- Nationella stödmaterial – ex. Utvecklingsprogrammet Nylitteracitet
- Aktuella nationella kartläggningar, ex. Digital kompetens i Svenskfinland (Mannila, 2021)

Kompetens

- Kommunal kartläggning av den digitala kompetensen bland elever & lärare i kommunen

Utrustning

- Kommunal kartläggning av den digitala utrustning utgående från digitala funktioner

Revideringsprocess

Kartläggning

Prioriteringar

Processarbete I

Processarbete II

Implementering

Revidering av digital strategi eller lärtig

- Val av huvudfokus för revidering för att minimera risken för öv ermäktigt arbete som aldrig blir klart

Andra satsningar

- Behö ver det göras stöddokument eller –program för anv ändarvänligheten?

Representativ arbetsgrupp

- Arbetsgruppen bör gärna v ara representerad av alla berörda stadier, ledning och intressen

Arbetsfördelning

- Hur fördelas arbetet upp mellan gruppens medlemmar?

Processens gång

- Årsklocka öv er utvecklingsprocessen
- Kontinuerliga inplanerade träffar för att jämföra progression, stadieö v ergångar, språkval mellan arbetsgrupperna

Revideringsprocess

Kartläggning

Prioriteringar

Processarbete I

Processarbete II

Implementering

Val av format

- I vilka format* ska produkterna levereras?
 - webbsida (lätt att dela till kommunen, lärare, föräldrar)
 - pdf-utskrifter, plascher...
 - orientering genom kompetens eller årskurs? Horizontell eller vertikal progression?
- Går den enkelt att revidera?

Fokusering

- Vem är målgruppen? (elev, lärare, beslutsfattare...)
- Hur ska strukturen se ut? (lättläst, överblickbar...)

Processkrivning

- Vilka huvudrubriker* saknas i nuvarande lärtig? Vad behöver kompletteras?
- Vilken verbal progression används (ex. bekantar sig med, övar, producerar under handledning, behärskar, producerar självständigt, kombinerar varierande processer, handleder andra)
- Undvik negativa kriterier

Layout

- Skapa lätthanterlig neutral layout
- Vilken information ska synas på första nivå, vad kan länkas?

Revideringsprocess

Kartläggning

Prioriteringar

Processarbete I

Processarbete II

Implementering

Pilotering

- Använd testlärare med varierande it-vana i olika stadier

Presentationer

- Presentera lärstigen för kollegier

Feedback & utveckling

- Begär in kommentarer från kollegier på lärstigen

Produktion av material

- Finslipning av layout
- Skapa kompletterande material (ex. idéer på teman kopplat till läroplanerna, konstruktiv länkning*)

Handlingsplan för implementering

- Skapa en handlingsplan för implementering tillsammans med rektorerna
- Vilka är implementeringens nyckelfrågor*?
- Hur ser ansvarsfördelningen* ut på hela ekosystemet?

Revideringsprocess

Kartläggning

Prioriteringar

Processarbete I

Processarbete II

Implementering

Ledningens målsättning

- Ledningen bestämmer målsättningar för implementeringen, när den följs upp och hur

Implementering

- Revidering presenteras och en kollegial process kring den rekommenderas

Uppföljning

- Varje skolas ledning följer upp ex. under utvecklingssamtalen hur implementeringen gått
- Behövs det kompetensbreddning inom något område?
- Hur fungerar den digitala strategin/lärstigen?

Revidering

- Material revideras ifall behov finns (ex. ändringar i styrdokument, fältets önskemål)

Nya mål

- Nya mål sätts upp inför nästa läsår

Implementeringens nyckelfrågor

En sammanfattning av
fortbildningsprojektet DigiEkos
diskussioner genom Coherence-ramverket.

Fullan, M. & Quinn, J. (2016): Coherence: The right drivers
in action for schools, districts and systems. Thousand
Oaks, California: Corwin

- ✦ Vad är viktigt av allt som är viktigt?
- hur nå en samsyn kring utvecklingsmål?

- ✦ Hur skapa en förtroendegivande, tydlig
helhet av skolutveckling – en röd tråd?

**Fokusera
inriktningarna**

- ✦ Skolutveckling är en kollegial process
 - hur stärka lärardelaktigheten och samarbetskulturen?
- ✦ Hur skapa transparens i lärarnas klassrumsstrategier och en stark delningskultur?

**Utveckla
samarbetskulturer**

Fördjupa lärandet

- ✦ Hur stärka den inre motivationen till lärande och en känsla av meningsfullhet för lärare?
- ✦ Vilka yttre förväntningar behöver finnas på personalens egna pedagogiska utveckling?

Säkra ansvarsskyldigheten

- ✦ Hur skapa en intern samsyn bland lärarna och delat ansvar för skolutveckling?
- ✦ Hur kan ledningen agera lyhört och effektivt kring organisering, stöttning och uppföljning?

Implementeringens nyckelfrågor

Strategisk uppföljning

- Strategisk uppföljning – ledningens uppgift
- Varför strategisk uppföljning? För att förstå hur väl planering och implementering har fungerat.
- Tidsbrist ställer krav på hur uppföljningen görs.
- För effektivitet – en ständigt pågående uppvaktande av nyckelindikatorer.
- Det är värt att investera i processer och lösningar som möjliggör en smidig skapande och processande av data för dessa indikatorer (framför allt i större organisationer)

Strategisk uppföljning

Inriktning

Uppföljning måste vara baserad på kommunens strategiska målsättningar

Kontinuitet

Uppföljningen måste vara långsiktig för att uppfatta förändring

Objektivitet

Indikatorer skall mäta vad som faktiskt förändras (eller upplevs)

Tydlighet

Alla inblandade måste kunna förstå indikatorerna

Acceptans

Alla iblandade måste hålla med om att indikatorerna är de rätta

Diamanten

Vad blir vårt nästa steg för att synliggöra och implementera IKT-strategin?

Diamanten är ett verktyg där deltagaren i liten grupp får som uppgift att rangordna vissa påståenden. Benämningen diamanten kommer från upplägget för de olika påståendena (se skissen här invid). Det påstående som ni upplever som det viktigaste/mest korrekta placeras i toppen på diamanten. Ju lägre ner påståendet placeras desto mindre viktigt/mindre rätt är påståendet enligt er. Vid tidspress rekommenderas ett mindre antal påståenden (ex. 6 st).

Tillse att man som politiker, tjänstemän och skolledare **har tillräcklig digital kompetens** att förstå och driva utvecklingsfrågor rörande digital kompetens.

(Tillse att ledningen har tillräcklig digital kompetens)

Läraren har teknisk och digital kompetens för att kunna bidra till planering av ett lärande som optimalt stöder elever och studerandes lärande.

(Läraren har teknisk och digital kompetens för att kunna bidra till planering av en lärande)

Ledningen har planer för personalens digitala kompetensutveckling baserat på behov, styrdokument och verksamhetens pedagogiska idé.

(Ledningen har planer för personalens digitala kompetensutveckling)

Regelbundet utvärdera verksamheten för att få en bild av läget och riktningen för utvecklingen.

(Regelbundet utvärdera verksamheten)

Främja en öppen och inkluderande verksamhetskultur där lärare vågar experimentera med nya arbetssätt och metoder.

(Främja en öppen och inkluderande verksamhetskultur.)

Tillse att verksamheten har **en teknisk utrustning och infrastruktur** som stöder både relevant utrustning, uppkopplingsmöjligheter och AI-lösningar

(Tillse att verksamheten har en teknisk utrustning och infrastruktur)

Tillse en **hög nivå av skydd för integriteten** av lärares och elevers data och främja användningen av data för undervisningsförbättringar snarare än övervakning och kontroll.

(Tillse en hög nivå av skydd för integriteten)

Verksamheten har en tydlig **beskrivning på personalens digitala kompetens och IT-enhetens ansvar.**

Tillhandahålla relevant och **ändamålsenligt**
pedagogiskt och tekniskt stöd för personalen.

Främja erfarenhetsutbyte och utveckling
av undervisningsmetoder på olika nivåer.

Egna alternativ

Egna alternativ

Digitala lärstigar på fastlandet

Våra kommuns digitala lärstig

Pedersöre kommuns digitala lärstig

Korsholms kommuns digitala lärstig

Raseborgs digikalender

Åbo Akademi

Centret för
livslångt lärande

LÄRSTIG?

*VEM, VAD, HUR OCH NÄR SKALL DENNA KOMPETENS
LÄRAS?*

Mia Skog, CLL

bit.ly/IKTAland-larare

Förändringsmål	Kompetens	Motivation	Resurser	Handlingsplan	= Förändring
	Kompetens	Motivation	Resurser	Handlingsplan	=Förvirring
Förändringsmål		Motivation	Resurser	Handlingsplan	=”Ångest”
Förändringsmål	Kompetens		Resurser	Handlingsplan	=Motstånd
Förändringsmål	Kompetens	Motivation		Handlingsplan	= Frustration
Förändringsmål	Kompetens	Motivation	Resurser		=”Ekorrhjul”

DIGITAL KOMPETENS I VARJE KLASSRUM

- Barnet/eleven/studerande som producent av digitalt material
- Lära sig om olika verktyg (funktioner) lära sig med olika verktyg
- När eleven arbetar digitalt skapas ett bra underlag för mångsidig bedömning
- Digitaliseringens effekter på vårt samhälle
- 2/8 kompetenser
- Från tillvalsämne till grundläggande kompetens, inlärningsmetod och kontext
- Lärarens autonomi- den pedagogiska friheten

*”DET LIGGER I VARJE LÄRARES UPPDRAG
ATT FORMA SIN UNDERVISNING SÅ ATT
ALLA KOMPETENSER INGÅR I
UNDERVISNINGEN, MED FÖRDEL GENOM
ÄMNESÖVERGRIPANDE SAMARBETE*

Information och datakunnighet

- **1.1 Bläddra, söka, filtrera data, information och digitalt innehåll**
- **1.2 Granska data, information och digitalt innehåll**
- **1.3 Hantera data, information och digitalt innehåll**

Kommunikation och samarbete

- **2.1 Interaktion med hjälp av digital teknik**
- **2.2 Dela med hjälp av digital teknik**
- **2.3 Engagera medborgare med hjälp av digital teknik**
- **2.4 Samarbeta med hjälp av digital teknik**
- **2.5 Netikett**
- **2.6 Hantera digital identitet**

Skapa digitalt innehåll

- **3.1 Utveckla digitalt innehåll**
- **3.2 Integrera och omarbeta digitalt innehåll**
- **3.3 Upphovsrätt och licenser**
- **3.4 Programmering**

Säkerhet

- **4.1 Skydda enheter**
- **4.2 Skyddande av personuppgifter och sekretess**
- **4.3 Skydda hälsa och välmående**
- **4.4 Skydda miljön**

Problemlösning

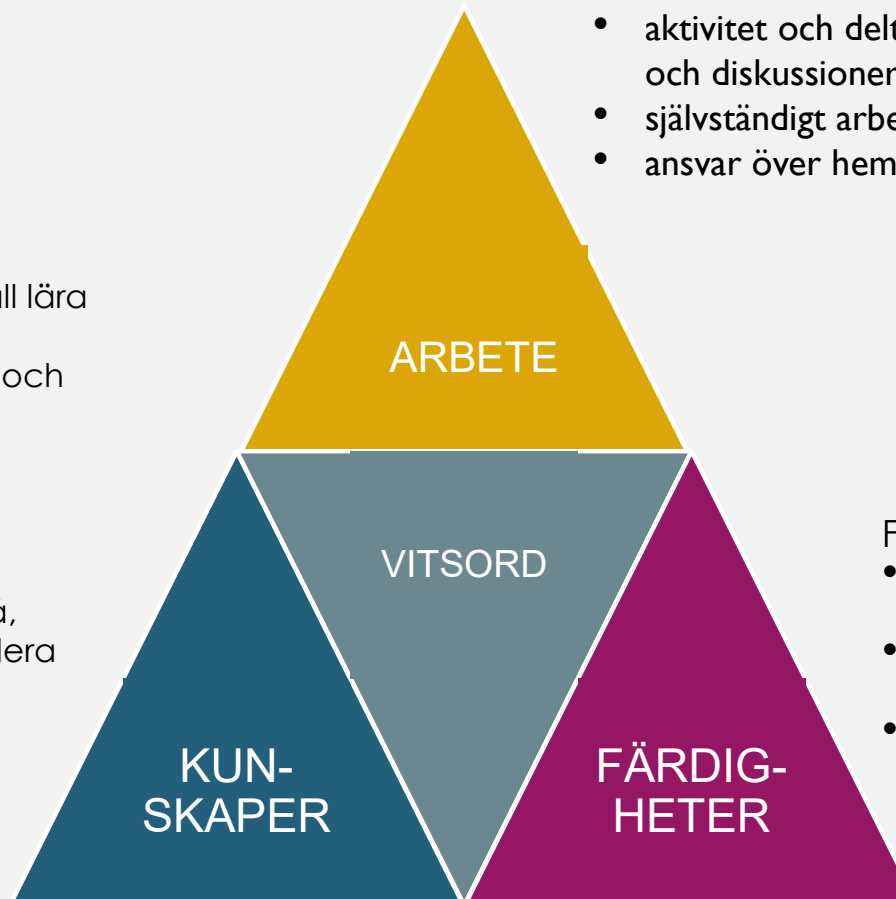
- **5.1 Lösa tekniska problem**
- **5.2 Identifiera behov tekniska svar**
- **5.3 Kreativ användning av digital teknik**
- **5.4 Identifiera digitala kompetensluckor**

Elevens arbete är:

- aktivitet och deltagande vid genomgångar och diskussioner
- självständigt arbete enligt instruktioner –
- ansvar över hemuppgifter och material.

Kunskaper:

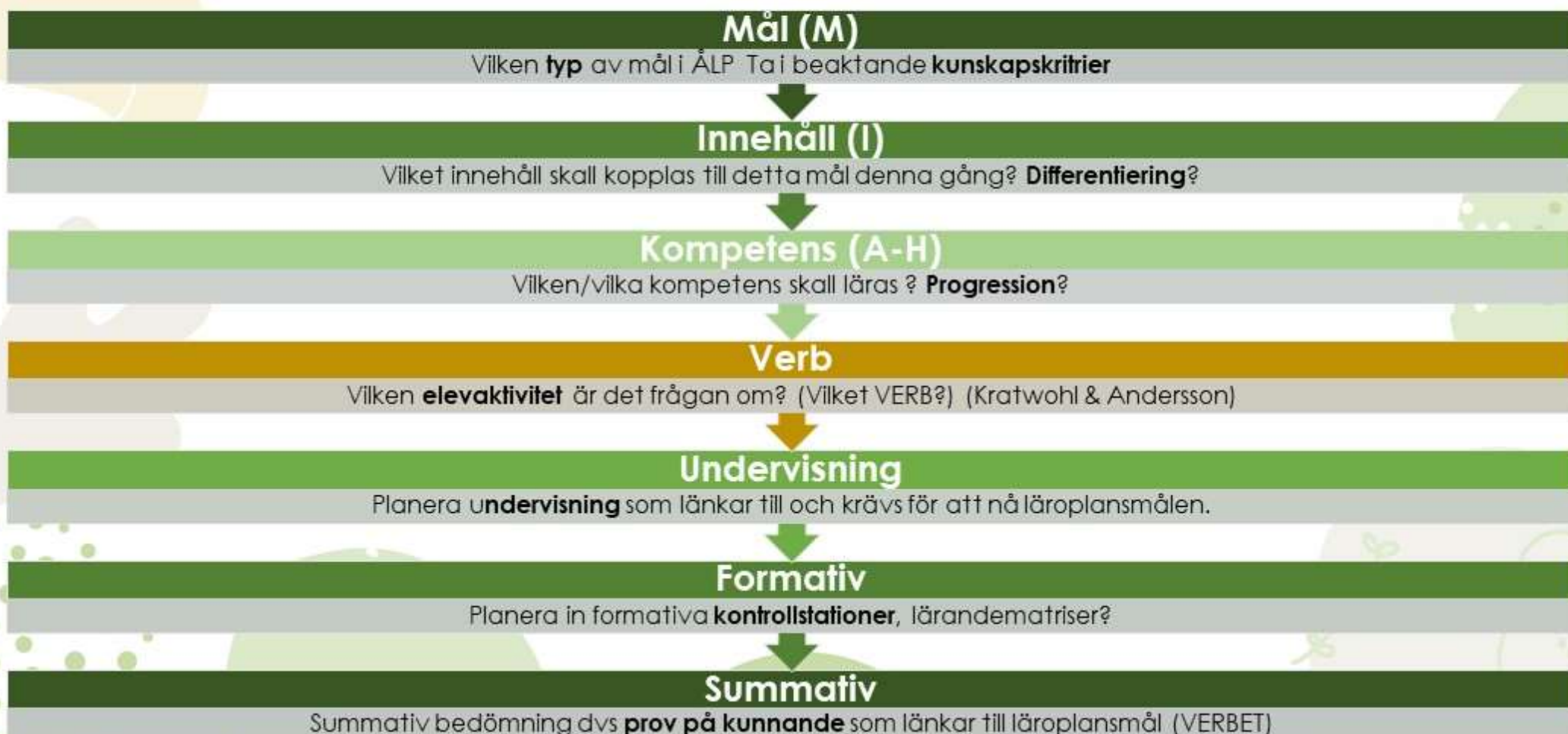
- Beskriver VAD eleven skall lära sig
- Baserar sig på Anderson och Krathwohls kunskapstaxonomi.
- På vilket sätt skall eleven behärska kunskapen?
Exempel på kognitiva processer; minnas, förstå, tillämpa, analysera, värdera och skapa

Färdigheter:

- Allmänna färdigheter som finns i många ämnen t ex informationssökning
- Färdigheter som är typiska för viss ämnen t ex simkunnighet, kartkunskap
- Praktiska prov på kunnande är vanligt

Konstruktiv länkning- lärarens hantverk

Fysik åk 5-6

Undervisningsmål

Handleda eleven att förstå vikten av att planera och dokumentera undersökningar för att uppnå önskat resultat, samt att presentera och utvärdera resultaten.

Lärandemål

Eleven utvecklar förståelse för och förmåga till planering, dokumentation och utvärdering.

Nyckelkompetenser

A. Multilitteracitet

D. Digital kompetens

E. Lärande och social kompetens

Innehållsområden

Metoder och arbetssätt i fysik och kemi

Bedömning

Beskrivning av kunnande	Beskrivning av bedömning
Kunskapskrav för vitsordet 5	Eleven kan med handledning dokumentera enkla undersökningar.
Kunskapskrav för vitsordet 8	Eleven kan planera och dokumentera enkla undersökningar på ett strukturerat och noggrant sätt.
Kunskapskrav för vitsordet 10	Eleven kan använda sig av sina dokumentationer för att utvärdera resultaten och dra egna slutsatser.

Fysik åk 5-6

Undervisningsmål

Handleda eleven att utveckla förståelse för enkla strömkretsar och elektricitet i vardagen.

Lärandemål

Eleven utvecklar förståelse för elektricitet i vardagen.

Nyckelkompetenser

C. Vardagskompetens

G. Entreprenörskompetens

Innehållsområden

Naturvetenskapligt tänkande i vardagen

Bedömning

Beskrivning av kunnande	Beskrivning av bedömning
Kunskapskrav för vitsordet 5	Eleven kan benämna olika situationer där elektricitet används.
Kunskapskrav för vitsordet 8	Eleven kan beskriva vad elektricitet är och enkla strömkretsar.
Kunskapskrav för vitsordet 10	Eleven kan tillämpa kunskap om strömkretsar praktiskt och kan förklara elektricitetens betydelse i samhället.

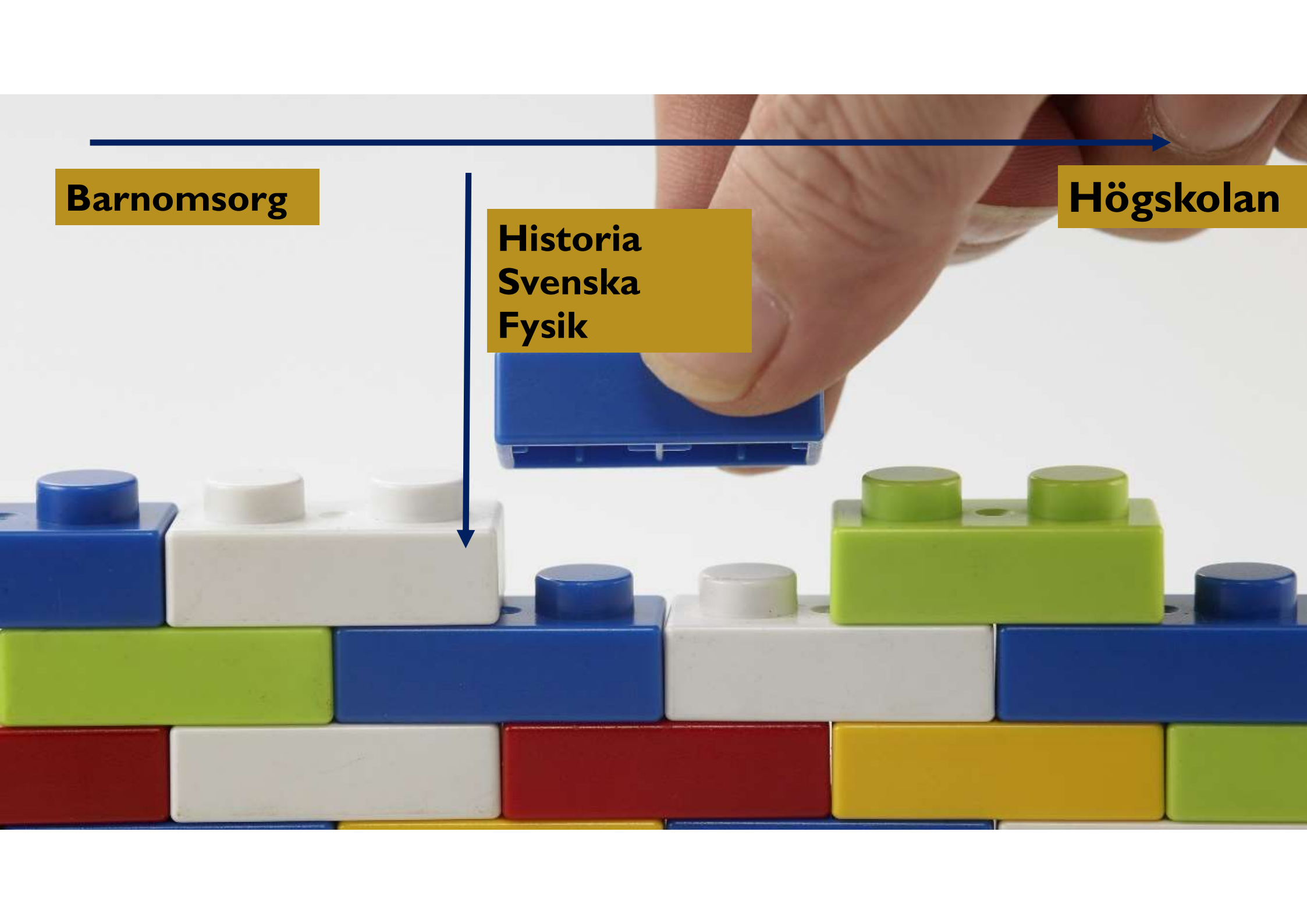
Exempel, fysik 5-6

Läroplansmål, innehåll och kompetens, kriterier	Undervisning som länkar till och krävs för att nå läroplansmålen.	Hur kan jag arbeta formativt för att optimera undervisningen och elevernas lärande enligt läroplansmålen, planera in formativa kontrollstationer	Summativ bedömning dvs prov på kunnande som länkar till läroplansmål (OBS! TÄNK PÅ VERBET)
Tekniska tillämpningar i vardagen Skriva labbrapporter Kompetens: <u>Multilitteracitet</u> Digitala verktyg	1. Undersökning: Koppla med Squichy circuits, fokus arbete i samband med laboration. 2. Genomgång av kapitel i boken	• Pretest- begrepp • "Fråga fråga byt" • Flashcards, 100 % rätt • Kamratrespons på labbrapport (lärandematrix) • Arbete under laboration (lärandematrix)	Prov på kunnande: Sammanställa labbrapport (enskild) Arbete och samarbete i samband med undersökning

LÄRANDEMATRIS

Jag:	Ok	Bra	Super
undersökning	genomför undersökningarna med modellera om läraren hjälper mig med det första delen.	genomför undersökningarna genom att följa instruktionerna självständigt	beskriver undersökningen
kunskaper om el	nämner olika situationer där elektricitet används	beskriver enkla strömkretsar	sätta samman strömkretsar praktiskt med modellera

Barnomsorg

**Historia
Svenska
Fysik**

Högskolan

ÅK 3-4

Lärandemål

Ma 3-4

(C, D, G)

**Informationsbehandling,
statistik och sannolikhet**

Eleven utvecklar kunskap
om en visuell
programmeringsmiljö.

Lärandemål

Sv2 3-4

(A, B, C, D, E, H)

**Språklära, språkbruk
och källkritik**

Eleven utvecklar förmåga
att hitta information och
utvecklar förståelse för
källkritik.

Lärandemål

Sl 3-4

(B, D, E)

Arbetsprocessen

Eleven utvecklar förmåga
att utvärdera och
dokumentera process och
resultat.

Lärandemål

Sv 3-4

(B, D)

Lyssna och tala

Eleven utvecklar förmåga
att hålla en muntlig
presentation med olika

Lärandemål

Re & Lå 3-4

(A, B, C, D, E, F, H)

**Religioner och övriga
livsåskådningar**

Eleven utvecklar religiös
multilitteracitet.

Lärandemål

Mu 3-4

(D, E, F, G)

**Musicerande och
musikskapande**

Eleven utvecklar
förmåga att improvisera
och komponera.

Lärandemål

Bk 3-4

(A, B, C, D)

Egen bildframställning

Eleven utvecklar förmåga
att uttrycka sig i bild och
visuell form.

Lärandemål

Bk 3-4

(A, D, E, G)

Bildkonst i samhället

Eleven utvecklar förmåga
att iakttä konst och
estetiska uttryck i
närmiljön.

Källkritik Barn, elever, studerande:	Barnomsorg	Åk 1-3 Fritidsverksamhet	Åk 4-6	Åk 7-9	Gymnasium	Högskola
Bedöma data, information och digitalt innehåll	Övar sig i att kritiskt utvärdera om information är trovärdig genom att prata om vad som är sant och falskt.	Kan beskriva vad trovärdighet och kritisk utvärdering innebär.	Kan identifiera författaren eller källan till information, kan ta reda på om den är trovärdig.	Kan känna igen marknadsföring; kan skilja på åsikter och faktarapportering, kan dra slutsatser utifrån material; är medveten om och kan ansvarsfullt använda AI i skolarbetet.	Förstår hur data samlas in och utnyttjas. Kan filtrera relevant information samt hantera informationsöverbelastning genom anpassningar och strategier. Förtrogen med källkritik och källtillit samt förstår hur algoritmer och AI förstärker åsikter.	Kan utvärdera evidens och validitet i källmaterial. Kan tillämpa peer review som ett mått på trovärdighet. Identifierar trovärdigheten i AI-genererad text.

Källkritik och källtillit:

Barnomsorgen

Kopplingar till läroplanen:

Multilitteracitet: barnet ges möjlighet att **söka och värdera information från olika källor** för att påbörja utvecklandet av ett kritiskt tänkande.

Digital kompetens: barnet får möjlighet att tillsammans med personalen **använda digitala verktyg för informationssökning** och kreativt arbete

Lärområde Matematik tänkande, hållbarhet och utforskande: • få handledning i **olika sätt att söka information**.

Barn:

Övar sig i att kritiskt utvärdera om information är trovärdig genom att prata om vad som är sant och falskt.

Förslag på uppgifter och lektionsupplägg:

Källkritik i förskolan: <https://forskolebanken.se/lektioner/kallkritik-i-forskolan/?grade=6271&subject=6274§ion=6311&pdf>

Material för pedagog: https://forskoleforum.se/sites/forskoleforum.se/files/article/file/Heimer_kallkritik.pdf

Luras med bilder: <https://tellusbarn.se/green-screen-hjalper-barnen-till-ett-kallkritiskt-tankande/>

Använda green screen: <https://www.pedagogverkstan.se/greenscreen/>

Källkritik och källtillit:

Åk 1-2

Kopplingar till läroplanen:

Sv: Eleven utvecklar sin förmåga att **söka information i olika källor**.

Svas: Eleven utvecklar förmåga att **söka information**.

Omk: Eleven utvecklar förmåga **att använda digitala verktyg för att söka information** och dokumentera observationer.

Elever:

Kan beskriva vad trovärdighet och kritisk utvärdering innebär.

Förslag på uppgifter och lektionsupplägg:

Materialpaket för källkritik:

<https://digitalalektioner.se/arbeta-med-kallkritik-i-skolan/>

Källkritik och källtillit:

Åk 3-4

Kopplingar till läroplanen:

Hi: Eleven utvecklar kunskap om och förståelse för **att källor har olika tillförlitlighet.**

Omk: Eleven utvecklar förmåga att söka information samt förståelse för **källors tillförlitlighet och goda nätvanor**

Sv: Eleven utvecklar förmåga att hitta information och utvecklar **förståelse för källkritik.**

Svas: Eleven utvecklar förmåga att hitta information och utvecklar **förståelse för källkritik.**

Kunskap och förståelse om källkritik, källtillit och informationssökning är medborgerlig kompetens som varje elev har rätt till. Därmed bedöms målet i åk 3-6 endast som uppnått eller inte. För uppnådda kunskaper har eleven förmåga att hitta information ur givna källor

Elever:

Kan beskriva vad trovärdighet och kritisk utvärdering innebär.

Förslag på uppgifter och lektionsupplägg:

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/kallkritik-for-yngre-elever>

Källkritik och källtillit:

Åk 5-6

Kopplingar till läroplanen:

Bi: Eleven utvecklar färdighet i **informationssökning och evidensbaserat tänkande.**

Fy/Ke: Eleven utvecklar förmåga att hitta information ur olika källor med koppling till fysik och kemi.

Ge: Eleven utvecklar färdighet att tolka geografiska källor och **evidensbaserat tänkande.**

Hi Eleven utvecklar förmåga att hitta och känna igen olika historiska källor samt **källkritiskt tänkande.**

Hä: Eleven utvecklar förmåga att använda digitala verktyg för att söka information samt **bedöma källornas tillförlitlighet.**

Re: Eleven utvecklar förmåga att hitta information och utvecklar **förståelse för källkritik**

Sa: Eleven utvecklar förmåga att tolka statistik och framställningar **samt källkritiskt tänkande**

Sv: Eleven utvecklar förmåga att hitta information och utvecklar **förståelse för källkritik.**

Svas: Eleven utvecklar förmåga att hitta information och **utvecklar förståelse för källkritik.**

Kunskap och förståelse om källkritik, källtillit och informationssökning är medborgerlig kompetens som varje elev har rätt till. Därmed bedöms målet i åk 3-6 endast som uppnått eller inte. För uppnådda kunskaper har eleven förmåga att hitta information ur givna källor och grundläggande förståelse för att källor har olika tillförlitlighet.

Eleven: Kan identifiera författaren eller källan till information, kan ta reda på om den är trovärdig

Ett [verktyg](#) med [stödfrågor](#) som stöder eleven att granska ex. olika nyhetstexter (ju stadigare myran står desto trovärdigare är texten)-Den kritiska myran
[Uppgift:](#) Räkna med normer

Källkritik och källtillit:

Åk7-9

Kopplingar till läroplanen:

Bi: Eleven utvecklar **evidensbaserat tänkande**

Fy: Eleven utvecklar **evidensbaserat tänkande**.

Ge Eleven utvecklar geomediala färdigheter i vardagen och förmåga att läsa **och tolka** kartor och andra **geografiska källor**

Hk Elever utvecklar förmåga att söka och **bedöma hushållsrelaterad information**

Hu Eleven utvecklar förmåga att **använda källkritisk metod**.

Hi Eleven utvecklar förmåga att **använda källkritisk metod**.

Hä: Eleven utvecklar förmåga att söka och använda information om hälsa och sjukdomar som **källkritiskt tänkande**.

Ke: Eleven utvecklar förståelse för **källkritik och evidensbaserat tänkande**.

Re Eleven utvecklar förmåga att söka information och att bedöma **källornas tillförlitlighet**.

Sa: Eleven utvecklar förmåga att söka information och att bedöma **källornas tillförlitlighet**.

Sa: Eleven utvecklar förmåga att använda **källkritisk metod**.

Sv: Eleven utvecklar förmåga att söka **värdera** och använda information från **olika källor**

Svas: Eleven utvecklar förmåga att använda ändamålsenliga sätt att söka information och bedöma **källors tillförlitlighet**.

Elevhandledning: Eleven utvecklar förmåga att bedöma ändamålsenlig information och förståelse för källkritik.

Elever:

Förstår hur data samlas in och utnyttjas. Kan filtrera relevant information samt hantera informationsöverbelastning genom anpassningar och strategier. Förtrogen med källkritik och källtillit samt förstår hur algoritmer och AI förstärker åsikter.

Material:

[Övningar](#) för elever att reflektera över normer.

[Verktyg](#) för bildanalys

[Struktur och verktyg](#) för att skriva argumenterande text

[Bedömningsverktyg](#) för källkritik och källhänvisningen samt [lärarhandledning](#).

Källkritik och källtillit:

Gymnasiet

Kopplingar till GLP19:

MO5 vidareutveckla sin **kritiska läskunnighet**, i synnerhet gällande mediekunskap.

MO6 fördjupa sin förmåga att utgå från andra texter i sitt eget skrivande och **bedöma materialets tillförlitlighet**.

Sv25 utveckla sin **kritiska läskunnighet**, i synnerhet gällande mediekunskap.

Sv26 fördjupa sin förmåga att utgå från andra texter i sitt eget skrivande och **bedöma materialets tillförlitlighet**.

FINA4 utveckla sin förmåga att **kritiskt granska olika typer av informationskällor, skilja på åsikt och fakta** och att förstå värderingar i text.

FINA6 utveckla sina färdigheter att göra egna **analyser och tolkningar av olika fakta-** och skönlitterära texter.

FINA7 fördjupa sina färdigheter i att **välja synvinkel**, att behandla olika aktuella teman, att **välja källa** och hitta sitt eget sätt att uttrycka sig.

Fortsätter på sidan 2

Förstår hur data samlas in och utnyttjas. Kan filtrera relevant information samt hantera informationsöverblastning genom anpassningar och strategier. Förtrogen med källkritik och källtillit samt förstår hur algoritmer och AI förstärker åsikter.

Material:

Normkoll, [manus](#) för gruppdiskussion; få koll på din roll i den hållbara omställningen.

[Självstudiehelheten](#) Svåra frågor i klassrummet, för lärare.

Källkritik och källtillit:

Gymnasiet

Kopplingar till GLPI9:

FINA7 fördjupa sina färdigheter i att **välja synvinkel**, att behandla olika aktuella teman, att **välja källa** och hitta sitt eget sätt att uttrycka sig.

FIM2 utveckla sina färdigheter i att tolka, producera och **bedöma olika typer av texter** och deras uttryckssätt.

FIM4 fördjupa sin förmåga att använda **källmaterial och läsa kritiskt, speciellt medietexter**.

FIM7 fördjupa sina färdigheter i att **välja synvinkel**, att behandla olika aktuella teman, att **välja källor** och hitta sitt eget sätt att uttrycka sig.

FINB13 utveckla sin förmåga att **kritiskt granska olika typer av informationskällor** och söka information samt sammanfatta, presentera och diskutera olika texter och inhämtad information individuellt och i grupp.

FINB16 fördjupa sina färdigheter i att **välja synvinkel**, att behandla olika aktuella teman, att **välja källor** samt hitta sitt eget sätt att uttrycka sig.

FINB17 fördjupa sina färdigheter i att **välja synvinkel**, att behandla olika aktuella teman, att **välja källor** samt hitta sitt eget sätt att uttrycka sig.

ENA4 använda olika informationskällor, lärmiljöer och sätt att producera texter.

ENA7 stärka sina färdigheter att **söka information, särskilt med hänsyn till källkritiken**.

MAB5 öva sig att behandla, åskådliggöra och **tolka statistiskt material**.

GE1 kunna **söka, analysera och presentera ändamålsenlig och tillförlitlig information** om regionala frågor med hjälp av geomedia.

FY1 bekanta sig med de **metoder som används för att ta fram information** i fysiken.

KE1 utveckla sina **förutsättningar att delta i samhällsdebatten** i frågor som anknyter till kemi och att **bedöma tillförlitligheten i olika informationskällor**.

KE2 bekanta sig med den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt **vetenskapliga sätt att producera kunskap**.

F11 lära sig att **bedöma sanningshalten i påståenden** och att framföra och förutsätta motiveringar till åsikter och påståenden samt att uppfatta strukturen i framförda motiveringar och **bedöma deras giltighet**.

F14 kunna **skilja mellan åsikter och faktapåståenden** och **förstå behovet av att motivera faktapåståenden**.

Källkritik och källtillit:

Gymnasiet

Kopplingar till GLP19:

HI1 förstå den historiska kunskapens karaktär och **kritiskt kunna använda och bedöma historiska källor.**

HI2 kunna **använda mångsidiga informationskällor** och **känna igen åsiktspåverkan i media under olika tider.**

HI5 känna till de historiska källorna om Finlands område samt kunna analysera dem kritiskt.

HI6 **kritiskt kunna granska och värdera påståenden** om kulturella skillnader samt stereotyper som kopplas ihop med olika kulturer samt.

SL1 kunna **kritiskt granska samhällsrelaterad kunskap** och motiveringar till samhällsbeslut **på lokal och nationell nivå** samt bedöma hur de påverkar olika befolkningsgrupper och samhällsaktörer.

SL2 kunna **kritiskt analysera argument** i en ekonomisk debatt och kunna analysera olika alternativ till ekonomisk-politiska lösningar samt bakgrunden till och följderna av dem.

SL3 få insikt i Europeiska unionens verksamhet och kunna söka och **kritiskt bedöma information** om den.

RE1 kunna **analysera och bedöma aktuella medieinnehåll och debatter** om kristendomen.

RE4 kunna **analysera och bedöma aktuella debatter** kring religionsfrihet och **växelspelet mellan religion och samhälle** samt irreligiositet och religionskritik.

RE6 kunna analysera förhållandet mellan religion och medier samt kunna bedöma religionsrelaterad information och dess **källor kritiskt.**

LK2 kunna tolka och **bedöma information från olika medier** och andra samhällsinstitutioner
LK5 **bekanta sig med vetenskaplig forskning**, definitioner och förklaringar av religioner, irreligiositet och irreligiositet samt religionskritik.

HÄ2 kunna söka information och jämföra tillförlitligheten hos olika källor.

KO3 **tolka mediepresentationer** och konst ur verkets, upphovsmannens, publikens och samhällets perspektiv.

**Hur går vi
vidare?**

**Hur konkretiserar vi
förväntningarna?**

**Vilka förväntningar
har ni på dem vi
träffar imorgon?**

Vilka resurser får de?